

Täysistunto

Tiistai 28.11.2023 klo 14.04—20.14

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takautuvasti maksettavasta väliaikaisesta sähköhyvityksestä annetun lain, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta
Hallituksen esitys HE 88/2023 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelu, edustaja Piisinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.40 **Jorma Piisinen ps:** Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä olevan esityksen tavoitteena on varmistaa, että Energiavirastolla on riittävästi aikaa käsitellä sille tehtyt hakemukset takautuvasti maksettavan väliaikaisen sähköhyvityksen maksatuksessa tapahtuneen virheen korjaamisesta ja että sähköyhtiöt kykenevät edelleen hakemaan Valtiokonttorilta korvausta sähköhyvityksen maksatuksista. Näistä hakemuksista pääosan ovat jättäneet Y-tunnuksella sähkönmyyntisopimuksen yksilöineet loppukäyttäjät, jotka ovat kuitenkin kuluttajan asemassa. Hakemusten ennakoitua suuritoisemmasta käsittelystä johtuen Energiavirasto ei ole kyennyt käsittelemään hakemuksia niin, että laissa asetettua korvausten hakemista koskevaa määräaika olisi voitu noudattaa.

Energiavirasto on linjannut, että Y-tunnuksella sopimuksen solmineen loppukäyttäjän voidaan katsoa olevan oikeutettu sähköhyvitykseen, jos kyseessä on kuluttajansuojalain mukaan kuluttajaksi luokiteltava luonnollinen henkilö ja hankitusta sähköstä yli puolet on yksityistä käyttöä. Näin voi olla esimerkiksi tilanteessa, jossa yksityinen elinkeinonharjoittaja harjoittaa elinkeinotoimea toiminimellä kotonaan ja on tehnyt kotitaloutensa sähkösopimuksen henkilötunnuksen sijaan Y-tunnuksella.

Hakemusten käsittely on osoittautunut huomattavasti ennakoitua työläämmäksi. Y-tunnusasiakkaan kohdalla Energiaviraston tulee aina tapauskohtaisesti arvioida, täyttääkö hakija sähköhyvityslaissa viitatus kuluttajansuojalain 1 luvun 4 §:n mukaisen kuluttajan määritelmän ollakseen oikeutettu sähköhyvitykseen. Energiaviraston on pitänyt pyytää hakijoilta täydennyksiä hakemuksiin, jotta päätös hakemukseen voidaan tehdä. Tällaista tietoa on esimerkiksi se, kuinka suuri osuus Y-tunnusasiakkaan sähkönkulutuksesta on ollut yksityiskäyttöä.

Ehdotetulla sähköhyvityslain muutoksella pyritään varmistamaan, ettei alkuperäisessä sähköhyvityslaissa oleva määräaika sähköyhtiöiden korvaushakemuksille muodostu es-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

teeksi sille, että sähköhyvitys saadaan maksettua kaikille siihen oikeutetuille loppukäyttäjille. Esitetyn muutoksen arvioidaan edistävän sekä loppukäyttäjien että sähköyhtiöiden oikeusturvaa sekä osaltaan edistävän loppukäyttäjien yhdenvertaista kohtelua. Esitetyllä muutoksella estettäisiin tilanne, jossa laissa annettujen määräaikojen vuoksi etenkin Y-tunnuksella sähkösopimuksen rekisteröineiden kuluttaja-asiakkaiden sähköhyvityksen maksatuksen korjausta koskevia hakemuksia ja niiden pohjalta tehtyjen päätösten nojalla maksettuja sähköhyvityksen korvaamisia ei pystyttäisi tosiasiallisesti käsittelemään ja toteuttamaan.

Hallituksen esitys on perusteltu ja tarpeellinen. Monet pienyrittäjät ovat ottaneet sähkösopimuksensa hallituksen esityksessä kerrotulla tavalla Y-tunnuksellaan. Sähkönkulutus on kuitenkin pääasiassa kotitalouden kulutusta. On tärkeää, että toiminimellä kotoa käsin työskentelevä yrittäjä pääsee samaan tasavertaiseen asemaan muiden kuluttajien kanssa kotitaloudessa käyttämänsä sähkönsä osalta.

Arvoisa puhemies! Kannatan lämpimästi hallituksen pienyrittäjämyönteistä esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

15.44 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä tosiaan ehdotetaan muutettaviksi takautuvasti maksettavasta sähköhyvityksestä annettua lakia, tuloverolain väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annettua lakia. Nämä muutokset ovat hyvin perusteltuja.

Arvoisa puhemies! Korkeiden sähköhintojen vaikutuksia asiakkaille lieventääkseen edellinen hallitus loi sähköhyvitysjärjestelyn, jossa hyvitetiin asiakkaille marras-joulukuun 2022 ja tammikuun 23 sähkölaskujen kuluja tietyin ehdoin. Toimella pyrittiin tukemaan kuluttajia poikkeuksellisen korkeiden sähköhintojen aiheuttamassa haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Nyt tämän esityksen tavoitteena tosiaankin on varmistaa, että Energiavirastolla on riittävästi aikaa käsitellä sille tehtyt hakemukset, ja esitys on hyvin perusteltu.

Tässä yhteydessä itseäni ja varmasti monia kansalaisiakin kiinnostaa ja olisi hyvä kuulla, jos hallituksen edustajat ehkä osaisivat kertoa, mitä hallitus nyt on tekemässä niiden kuluttajien auttamiseksi, jotka ovat jääneet kiinni ylikalliisiin määräaikaisiin sähkösopimuksiin, vai aikooko hallitus tehdä asialle mitään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.45 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tässä on käytetty kaksi hyvää puheenvuoroa, edustaja Piisinen ja edustaja Aittakumpu. Edustaja Piisinen totesi, että tämä sähköhyvityslaki palvelee hyvin pienyrittäjiä. Se on totta, ja hyvä niin. Mutta kysyisin teiltä, kun olette ainut hallituspuolueen edustaja tässä salissa tällä hetkellä — yhtään muuta hallituspuolueen edustajaa minä en tässä salissa näe — ja jos ette pysty tähän vastaamaan, niin varmasti tämä lähetekeskustelu sitten valiokunnassa kirvoittaa isompaan keskusteluun. Eli kysyisin ihan saman kysymyksen, mitä edustaja Aittakumpu tuossa toi esille omassa puheenvuorossaan: entäs ne kuluttajat, jotka ovat jääneet nyt kiinni niihin ylikalliisiin, määräaikaisiin sähkösopimuksiin?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Moni suomalainen maksaa tällä hetkellä kohtuuttoman suuria sähkölaskuja. Kuinka heitä maan hallitus tällä hetkellä tukee, ja onko tulossa jotakin toimenpiteitä, että sähkölaskut ja -hinnat saadaan kohtuulliselle tasolle? Nimittäin sitä kansalaispalautteen määrää tulee tällä hetkellä siitä, että monella eläkeläisellä on pitkä määräaikainen sopimus todella kalliilla kilowattituntihinnalla. Onko hallituksella toimenpiteitä sen suhteen, että näihin sähkölaskuihin ja näihin hintoihin pystytään puuttumaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kulmuni, olkaa hyvä.

15.47 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä itse lakiesitys tästä sähköhyvityksestä on erittäin tekninen ja juontaa juurensa siitä, että valtion hallintokoneisto ei ole saanut käsiteltyä näitä sähköhyvityksiä heille laissa asetetun aikataulun mukaisesti. On tietenkin ihan välttämätöntä, että nyt sitä aikataulua jatketaan, mutta mietinpä vaan, että jos asia olisi toisinpäin, että jos joku kuluttaja ei ole hoitanut velvoitteitaan aikataulun mukaisesti, niin hän saisi siitä kyllä aikamoiset viivästys- ja sakkomaksut ja korot kaupan päälle. Mutta näinhän ei ilmeisesti tule nyt ollenkaan olemaan, vaan tämä on ainoastaan tappiota näille kuluttajille, jotka nyt odottavat sitten sähköhyvitystä saatavaksi jo kauan sen jälkeen kun se olisi pitänyt toteuttaa.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on siis tekninen, ja tämä on sitä myöten erittäin kapea. Tämähän ei tule siis vastaamaan siihen suureen ongelmaan, mikä tässä edellisissä puheenvuoroissa on tullut jo esiin, että noin 200 000 suomalaista kärsii tällä hetkellä määräaikaisista sähkösopimuksista ja tulee maksamaan vielä aika pitkäänkin varsin korkeaa sähkön hintaa. Ja vielä viime vaalikauden lopulla kaikki puolueet eduskunnan talousvaliokunnassa olivat yhtä mieltä siitä, että näihin määräaikaisiin sähkösopimuksiin pitäisi saada jonkinlaisia muutoksia tai tarkennuksia aikaiseksi, mutta sitten halukkuutta hallituksella ei nyt tietenkään olekaan. Toimethan olisivat toki hyvin poikkeuksellisia, mutta niinhän ovat olleet myös ne energian hintaan vaikuttaneet toimet, koska seuraus on tietenkin Ukrainan sodasta juontuva.

Lisäksi peräänkuuluttaisin myös sitä, mitä viime vaalikaudella kaikki puolueet olivat tässä talossa yhteistuumin edistämässä: Suuri ongelma on se, että tällaisessa kriisitilanteessa, kun yhtäkkiä hinnat pomppaavat ja etenkin pienituloiset joutuvat erittäin vaikeaan asemaan, nämä tuet, mitä sitten nopeasti sorvataan, laitetaan helikopterityyliin kaikille menemään — ja kaikella kunnioituksella, ehkäpä kansanedustajat eivät tätä sähköhyvitystä olisi tarvinneet. Hyvätuloiset ihmiset kyllä varmasti pystyvät selviämään sähkölaskuista korkeankin hintapiikin aikana, mutta entäpä ne eläkeläiset tai työttömät tai opiskelijat, pienituloiset henkilöt? He eivät pysty välttämättä selviytymään, joten sosiaalinen oikeudenmukaisuus näiden tukien muodostamisessa olisi tavattoman tärkeää.

Tähänhän ei nyt ole olemassa minkäänlaista valmistelua, ei myöskään hallitusohjelman mukaisesti. Sikäli hallitusohjelmassa on ihan mielenkiintoinen kirjaus, jossa haetaan jonkinlaista hintakattoa tällaisista poikkeuksellista tilannetta varten, mutta jos yhtäkkiä Olkiluodolle tapahtuukin jotain tai jos meillä ei olekaan riittävästi sähköä, niin mikään hintakattohan ei tietenkään tule auttamaan siinä, jos meillä loppuu sähkö kesken, joten meidän pitää huolehtia kaikista tilanteista, huoltovarmuudesta. Ja sitten peräänkuuluttaisin kyllä tähänkin esitykseen liittyen tätä sosiaalista oikeudenmukaisuutta tuleviin kriiseihin varaututtaessa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 63/2023 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

15.50 Tuomas Kettunen kesk: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kulmunilta todella hyvä puheenvuoro, joka kirvoitti itseni käyttämään vielä toisen puheenvuoron. Minkä takia tämän käytän? Tämä hieman herättää itsessäni kummastusta, että kun käymme lähetekeskustelua asian osalta, niin ministeri ei ole tätä asiaa esittelemässä. Niin kuin edustaja Kulmuni totesi tuossa äsken, tähän on hyvin teknisluontoinen asia, mutta tietenkin meillä edustajilla on myös kysymyksiä, kuinka tästä eteenpäin. Kuinka eteenpäin, kun monella kuluttajalla oikeasti sähkölaskut ovat kohtuuttoman isoja, mikä johtuu siitä, että moni on joutunut tekemään pitkäaikaisia määräaikaista sähkösopimuksia ylikalliilla hinnalla. Kuinka hallitus aikoo puuttua tähän ensi vuonna ja tämän vaalikauden aikana?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.51 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys on varsin tekninen luonteeltaan, ja tietenkin toivomus on se, että ne suomalaiset, jotka ovat sähkö-, energiakriisin aikaan viime talvena joutuneet maksamaan kohtuuttomia laskuja, saivat vihdoin korvauksensa, joka heille on jo aikojen sitten luvattu. 200 000 suomalaista on edelleen näiden varsin raskaiden, viime talven energiakriisistä johtuneiden sähkösopimusten piirissä, niin kuin esimerkiksi edustaja Kulmuni toi tässä keskustelussa esiin. Pidän tätä erittäin ongelmallisena suomalaisten yhdenvertaisuuden ja myös elämisen kustannusten kannalta. Mitä me heille tarjoamme? Siihen kiteytyy omakin kysymykseni.

Ajattelen, että hallituksen tulisi toteuttaa vaalilupauksensa sähkön huippuhintojen puolittamisesta ja ryhtyä toteuttamaan niitä lupauksia, mitä vaaleissa on annettu. Viime joulukuussa kokoomus lupasi, että heidän mallillaan sähkön huippuhinnat tippuvat puoleen. Myös perussuomalaiset ovat luvanneet, että sähkön hinta laskee puolueen esittämällä uudella mallilla. Tämän vuoksi olisin halunnut kysyä tänään elinkeinoministeri Wille Rydmanilta, valmistellaanko tätä mallia nyt, kun sähkön hinta on haavoittuva ja varmasti kasvava, hintapiikkien määrä lisääntyvä, kun menemme kohti näitä kylmiä kuukausia. Tämä hinnanmuodostusmalli on viime kädessä tietenkin poliittinen päätös. Kokoomuksen energiatyön puheenjohtaja Heikki Vestman linjasi tosiaan viime joulukuussa, että nykyinen hinnoittelutapa pitää muuttaa sähkönkäyttäjille reilummaksi.

Toivoisin, että kun tänne tuodaan tällaisia, toki teknisiäkin muutoksia, erilaisia sähkön liittyviä paketteja, kuitenkin johtavat puolueet ottaisivat koppia näistä lupauksista ja sitä kautta pystyisivät painamaan tätä sähkön hintaa alas. Nimittäin sähkön hinta muodostaa monelle kodille aivan valtavan osan niistä kuluista, mitä kuukaudessa kuluu elämiseen. Oma pelkoni on se, että tämän vuoden talven osalta tulemme näkemään edelleen energiakriisiksi nimettäviä ilmiöitä, kun meidän energiajärjestelmä on varsin haavoittuva edelleen, viime talvena tietenkin sen hyvin konkreettisesti näimme. Joten toivotan voimia hallitukselle tähän työhön.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.